

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/133/2006

O WYBORACH SAMORZĄDOWYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ 2006

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA



Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2005 roku



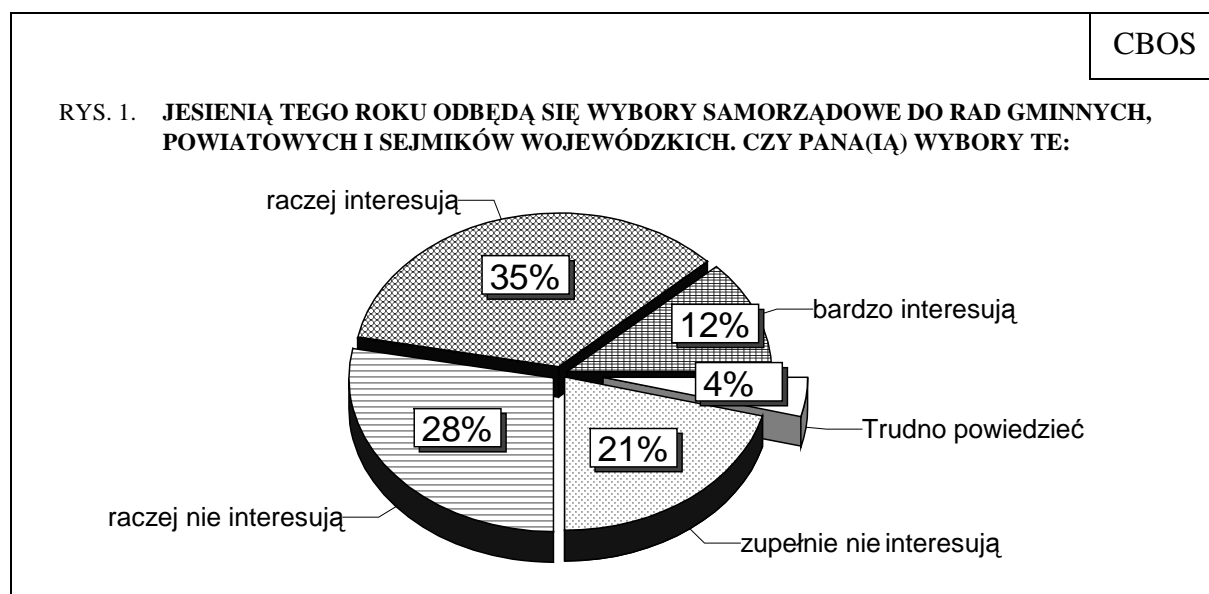
O WYBORACH SAMORZĄDOWYCH

- ❑ Zainteresowanie nadchodzącymi wyborami samorządowymi deklaruje mniej niż połowa uprawnionych do głosowania (47%). Udział w nich zapowiada 56% ankietowanych, a więc w zasadzie tyle samo, co w sierpniu 2002 roku – na trzy miesiące przed wyborami władz lokalnych obecnej kadencji.

- ❑ Mimo zadowolenia z funkcjonowania obecnych władz samorządowych (ich działalność dobrze ocenia 56% Polaków) badani najczęściej deklarują, że w wyborach do rady miasta lub gminy (42% wskazań) oraz w wyborach na wójta, burmistrza lub prezydenta miasta (44%) chcieliby głosować na kandydatów niezwiązanych z obecnym układem rządzącym w ich mieście lub gminie.

- ❑ W wyborach władz samorządowych swojego miasta lub gminy Polacy woleliby głosować na kandydatów niezwiązanych z partiami politycznymi (50% wskazań w wyborach do rady miasta lub gminy i 52% w wyborach na wójta, burmistrza lub prezydenta miasta).

Mimo dyskusji nad zmianami w ordynacji wyborczej i coraz bardziej widocznej strategii przedwyborczej poszczególnych ugrupowań, zbliżające się wybory samorządowe nie angażują jeszcze zbyt silnie uwagi Polaków. Zainteresowanie nimi deklaruje mniej niż połowa uprawnionych do głosowania (47%), a nieco więcej osób (49%) nie wykazuje zainteresowania tym wydarzeniem politycznym¹.



Od czerwca br. deklaracje w tym względzie niewiele się zmieniły. Wyborami samorządowymi interesuje się tyle samo respondentów, co wówczas, choć w tej grupie minimalnie przybyło osób zainteresowanych nimi w dużym stopniu (z 9% w czerwcu do 12% w sierpniu). Nieco mniej badanych niż ponad dwa miesiące temu (spadek z 52% do 49%) zgłasza też *désintéressement* wobec zbliżającego się głosowania.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (195) zrealizowano w dniach 4-7 sierpnia 2006 roku na liczącej 952 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

W tym roku odbędą się wybory samorządowe do rad gminnych, powiatowych i sejmików wojewódzkich. Czy Pana(ia) wybory te:	Wskazania respondentów według terminów badań							
	VIII 1998	IX 1998	VI 2002	VIII 2002	IX 2002	X 2002	VI 2006	VIII 2006
	w procentach							
- interesują	50	63	55	50	53	61	47	47
- nie interesują	47	35	44	49	45	38	52	49
Trudno powiedzieć	3	2	1	1	2	1	1	4

Zainteresowanie tegorocznymi wyborami samorządowymi jest nieco mniejsze niż przed czterema i ośmioma laty – w sierpniu 1998 i 2002 roku. Wówczas głosowaniem interesowała się, według własnych deklaracji, dokładnie połowa badanych, a więc o 3 punkty procentowe więcej niż obecnie. Należy jednak zastrzec, że dla tego rodzaju deklaracji duże znaczenie ma to, na jakim etapie kampanii wyborczej badanie jest realizowane, czyli – jak dużo czasu pozostaje jeszcze do dnia głosowania. Z reguły im bliższy termin wyborów, tym większym cieszą się one zainteresowaniem i tym większe budzą emocje. W przypadku tegorocznych wyborów, których termin nie jest jeszcze ostatecznie ustalony, sierpniowe oceny dzieli od dnia głosowania dłuższy okres, niż miało to miejsce w roku 2002, a zwłaszcza w 1998.

Podobnie jak w ubiegłych latach prosiliśmy badanych, by na dziesięciopunktowej skali określili, jak ważne są dla nich poszczególne rodzaje wyborów: prezydenckie, parlamentarne i samorządowe. Oceny ankietowanych potwierdzają znaną z poprzednich lat prawidłowość, że wybory władz lokalnych są relatywnie najmniej ważne dla polskiego społeczeństwa. Niezmiennie najbardziej istotne są wybory prezydenckie – być może także dlatego, że zasady i sposób głosowania są w tym przypadku najbardziej zrozumiałe dla wyborców.

Tabela 2

Oceny według 10-punktowej skali	Jak Pan(i) ocenia, jakie znaczenie dla ludzi takich jak Pan(i) mają wybory:		
	prezydenckie	parlamentarne	samorządowe
	w procentach		
Praktycznie bez znaczenia (punkty 1-2)	13	13	13
Raczej mało ważne (punkty 3-5)	16	24	23
Raczej ważne (punkty 6-8)	26	25	25
Bardzo ważne (punkty 9-10)	42	35	35
Trudno powiedzieć	3	3	4
Średnia ocen	7,08	6,62	6,58

Do wyborów samorządowych większą niż przeciętnie wagę przywiązują mieszkańcy wsi oraz małych miast (do 20 tys. ludności), a spośród grup społeczno-zawodowych – przede wszystkim rolnicy, a także przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz osoby pracujące na własny rachunek poza rolnictwem. Zdecydowanie najmniej doceniają ich znaczenie mieszkańcy wielkich aglomeracji, ludzie młodzi – w wieku do 24 lat, robotnicy niewykwalifikowani oraz bezrobotni. Znaczenie wyborów samorządowych, podobnie jak i innych głosowań, jest tym większe, im wyższy poziom wykształcenia badanych i, co się z tym wiąże, większe zainteresowanie polityką oraz lepsza ocena własnych warunków materialnych. Wybory do samorządów wyraźnie bardziej liczą się dla osób o poglądach prawicowych niż dla respondentów deklarujących lewicowe przekonania polityczne. Docenianiu rangi wyborów bardzo wyraźnie sprzyja także religijność badanych mierzona częstością uczestnictwa w praktykach religijnych.

Porównanie obecnych deklaracji dotyczących znaczenia wyborów samorządowych z danymi uzyskanymi w poprzednich okresach przedwyborczych wskazuje, że ankietowani przywiązują obecnie wyraźnie mniejszą wagę do wyborów samorządowych, niż miało to miejsce w ubiegłych latach. Trzeba jednak ponownie przywołać wyrażone wcześniej zastrzeżenie o ograniczeniach we wnioskowaniu w przypadku braku pełnej odpowiedniości terminów realizacji badań względem terminów wyborów. Podobnie jak zainteresowanie wyborami, tak i oceny znaczenia, jakie przypisują im obywatele, zależą w dużej mierze od etapu kampanii wyborczej. W przypadku poprzednich wyborów samorządowych badani oceniali ich rangę w końcowym jej okresie, obecnie zaś – prawie trzy miesiące przed prawdopodobnym terminem głosowania.

Tabela 3

Oceny według 10-punktowej skali	Jak Pan(i) ocenia, jakie znaczenie dla ludzi takich jak Pan(i) mają wybory:								
	prezydenckie			parlamentarne			samorządowe		
	IX '98	X '02	VIII '06	IX '98	X '02	VIII '06	IX '98	X '02	VIII '06
	w procentach								
Praktycznie bez znaczenia (punkty 1-2)	7	11	13	7	10	13	9	11	13
Raczej mało ważne (punkty 3-5)	10	12	16	13	15	24	15	15	23
Raczej ważne (punkty 6-8)	27	28	26	32	30	25	28	28	25
Bardzo ważne (punkty 9-10)	52	47	42	45	42	35	45	43	35
Trudno powiedzieć	4	2	3	3	3	3	3	3	4
Średnia ocen	7,75	7,27	7,08	7,43	7,02	6,62	7,29	7,07	6,58

Obserwowany spadek wskaźników rangi wyborów dotyczy także innych głosowań, a mianowicie wyborów prezydenckich i parlamentarnych, w przypadku których moment realizacji badania nie ma już takiego znaczenia. Sierpniowy sondaż pokazuje, że ranga, jaką Polacy przypisują wszystkim rodzajom głosowań, jest teraz wyraźnie niższa niż w ubiegłych latach. Obecne oceny badanych potwierdzają zatem zaobserwowany już w 2002 roku spadek znaczenia dla obywateli wszelkich elekcji i sygnalizują nasilanie się utraty zaufania do procedur demokratycznych, co znajdowało odzwierciedlenie również w spadającej frekwencji. Może to oznaczać, że i nadchodzące wybory samorządowe nie zgromadzą porównywalnej z poprzednimi liczby głosujących, choć oczywiście wiele w tym względzie będzie zależało od przebiegu kampanii wyborczej.

DEKLAROWANE UCZESTNICTWO W WYBORACH SAMORZĄDOWYCH

Udział w jesiennych wyborach samorządowych zapowiada 56% ankietowanych, a więc w zasadzie tyle samo, co w sierpniu 2002 roku – na trzy miesiące przed wyborami władz lokalnych obecnej kadencji.

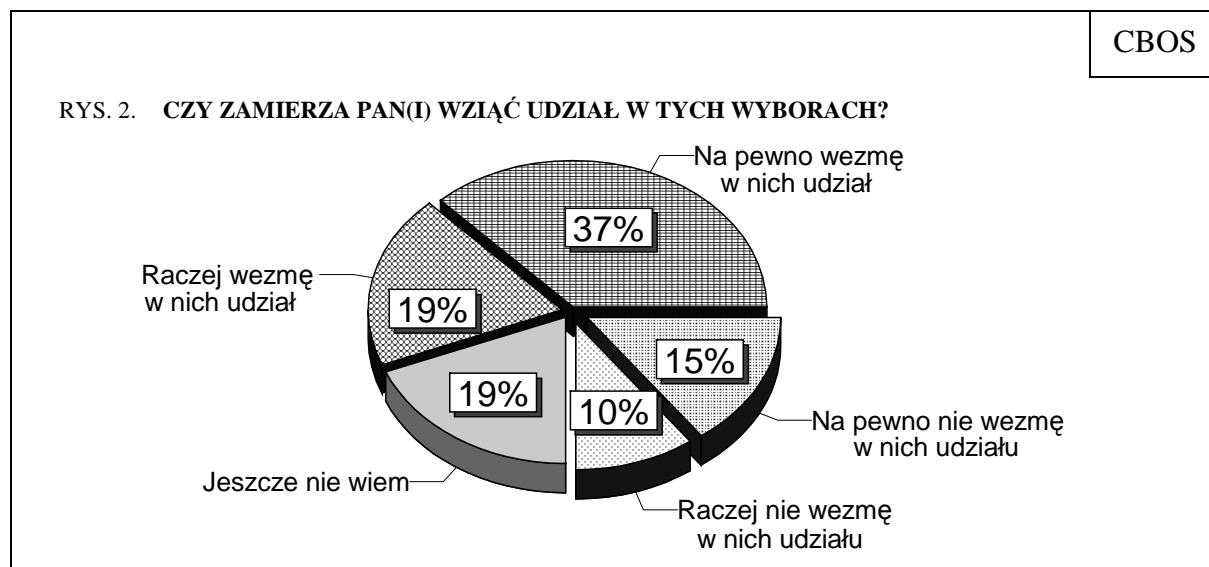


Tabela 4

Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w tych wyborach?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	VIII '98	IX '98	VIII '02	IX '02	X '02	VIII '06
	w procentach					
Tak	60	69	55	58	64	56
Jeszcze nie wiem	15	17	20	17	13	19
Nie	25	13	25	25	23	25

Zbliżające się wybory samorządowe cieszą się największym zainteresowaniem na wsi i w najmniejszych miastach. Tu także deklaracje udziału w nich są częstsze niż w większych miejscowościach.

Tabela 5

Miejsce zamieszkania	Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w tych wyborach?		
	Tak	Jeszcze nie wiem	Nie
	w procentach		
Wieś	60	18	22
Miasto do 20 tys. mieszkańców	57	25	18
- od 20 do 100 tys.	54	17	28
- od 101 do 500 tys.	51	20	30
- 501 tys. i więcej	54	19	26

Uczestniczenie w wyborach władz lokalnych tradycyjnie już nieco częściej deklarują mężczyźni niż kobiety, osoby w wieku od 45 do 54 roku życia. Stosunkowo najrzadziej wybierają się na nie najmłodszy badani. Jednak najsilniej deklaracje udziału w wyborach samorządowych, podobnie zresztą jak w innych głosowaniach, różnicuje poziom wykształcenia ankietowanych oraz ich zainteresowanie polityką. Zamiar głosowania najczęściej deklarują osoby z wyższym wykształceniem, dobrze sytuowane, zainteresowane wydarzeniami politycznymi i mające wyrobione poglądy polityczne. Deklaracjom uczestnictwa w nadchodzących wyborach bardzo wyraźnie sprzyja także religijność badanych. Spośród grup społeczno-zawodowych udział w głosowaniu najbardziej powszechnie zapowiadają przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, rolnicy oraz osoby pracujące na własny rachunek.

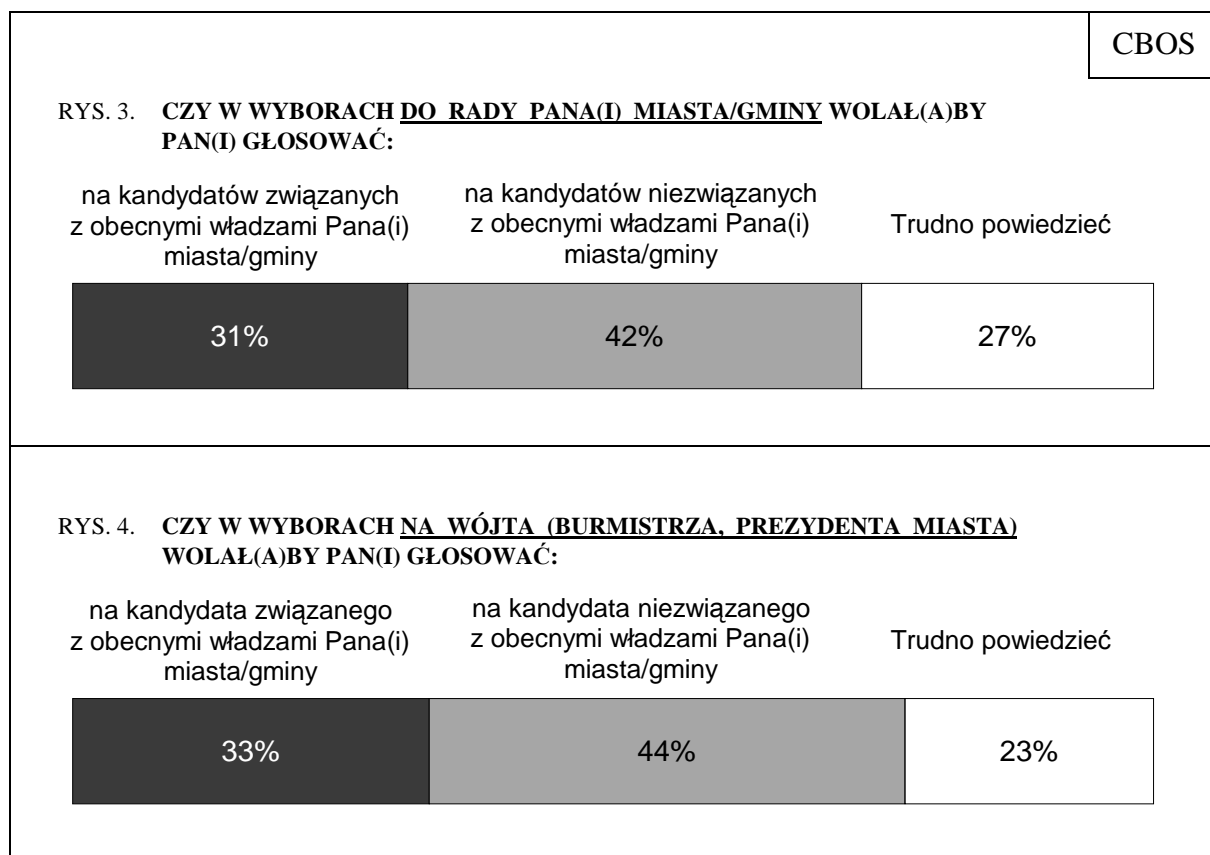
Uczestniczenie w wyborach samorządowych wyraźnie częściej planują osoby o poglądach prawicowych niż deklarujące lewicowe przekonania polityczne (odpowiednio: 69% i 54%). Spośród elektoratów partyjnych najczęściej wybierają się do urn wyborczych zwolennicy rządzącego PiS.

Tabela 6

Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w tych wyborach?	Elektoraty partii politycznych				
	LPR	PO	PiS	Samoobrona	SLD
	w procentach				
Tak	72	80	89	82	85
Jeszcze nie wiem	20	13	8	14	13
Nie	9	7	3	4	3

POPARCIE DLA DOTYCHCZASOWYCH WŁADZ MIASTA/GMINY

Jak wynika z przeprowadzonego w czerwcu badania ocen działalności instytucji publicznych, większość Polaków (56%) dobrze ocenia działania władz swojego miasta lub gminy. Co więcej, opinie na ten temat poprawiły się w ciągu ostatniego roku (od czerwca 2005 do czerwca 2006 liczba ocen pozytywnych zwiększyła się z 48% do 56%, a negatywnych zmalała z 37% do 32%)². Pomimo zadowolenia z funkcjonowania obecnych władz lokalnych ankietowani deklarują, że w nadchodzących wyborach samorządowych chcieliby głosować raczej na kandydatów niezwiązanych z obecnym układem rządzącym w ich mieście lub gminie. Osoby związane z urzędującą obecnie ekipą zdecydowałyby się poprzeć w wyborach do rady miasta/gminy oraz w wyborach na wójta, burmistrza lub prezydenta miasta mniej więcej jedna trzecia badanych.



² Por. komunikat CBOS „Opinie o działalności instytucji publicznych”, czerwiec 2006 (oprac. M. Wenzel).

W porównaniu z ocenami sprzed ostatnich wyborów samorządowych (w 2002 roku) notujemy wzrost poparcia dla obecnych władz miasta/gminy respondenta. Wynika to z lepszych niż przed czterema laty opinii o działalności władz lokalnych. W czerwcu 2002 roku dobre oceny wystawiła władzom samorządowym niespełna połowa badanych (49%, o 7 punktów mniej niż obecnie)³.

Tabela 7

Czy w wyborach do rady Pana(i) miasta/gminy wolał(a)by Pan(i) głosować:	Wskazania respondentów według terminów badań				
	V '94	IX '98	I '02	VI '02	VIII '06
	w procentach				
- na kandydatów związanych z obecnymi władzami Pana(i) miasta/gminy	36	35	24	27	31
- na kandydatów niezwiązanych z obecnymi władzami Pana(i) miasta/gminy	45	47	43	41	42
Trudno powiedzieć	18	18	33	32	27

Tabela 8

Czy w wyborach na wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wolał(a)by Pan(i) głosować:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	VI '02	VIII '06
	w procentach	
- na kandydata związanego z obecnymi władzami Pana(i) miasta/gminy	27	33
- na kandydata niezwiązanego z obecnymi władzami Pana(i) miasta/gminy	41	44
Trudno powiedzieć	32	23

Chęć głosowania w nadchodzących wyborach na przedstawicieli dotychczasowych władz miasta/gminy stosunkowo najczęściej deklarują mieszkańcy wsi. Najmniej chętnie udzieliliby im poparcia mieszkańcy dużych miast, liczących ponad 100 tys. ludności.

O deklaracje dotyczące poparcia dla obecnych władz miasta lub gminy pytaliśmy wszystkich respondentów, jednak nie wszyscy uprawnieni do głosowania pójdą na wybory. Jeśliby uwzględnić jedynie zapowiedzi osób deklarujących, że na pewno lub raczej wezmą udział w jesiennym głosowaniu, to okazałoby się, że potencjalni uczestnicy wyborów samorządowych wyraźnie częściej niż niegłosujący byliby gotowi poprzeć obecne władze swojego miasta lub gminy. Niemniej jednak również i oni częściej woleliby głosować na kandydatów niezwiązanych z obecnymi władzami lokalnymi niż na obecnie urzędującą ekipę.

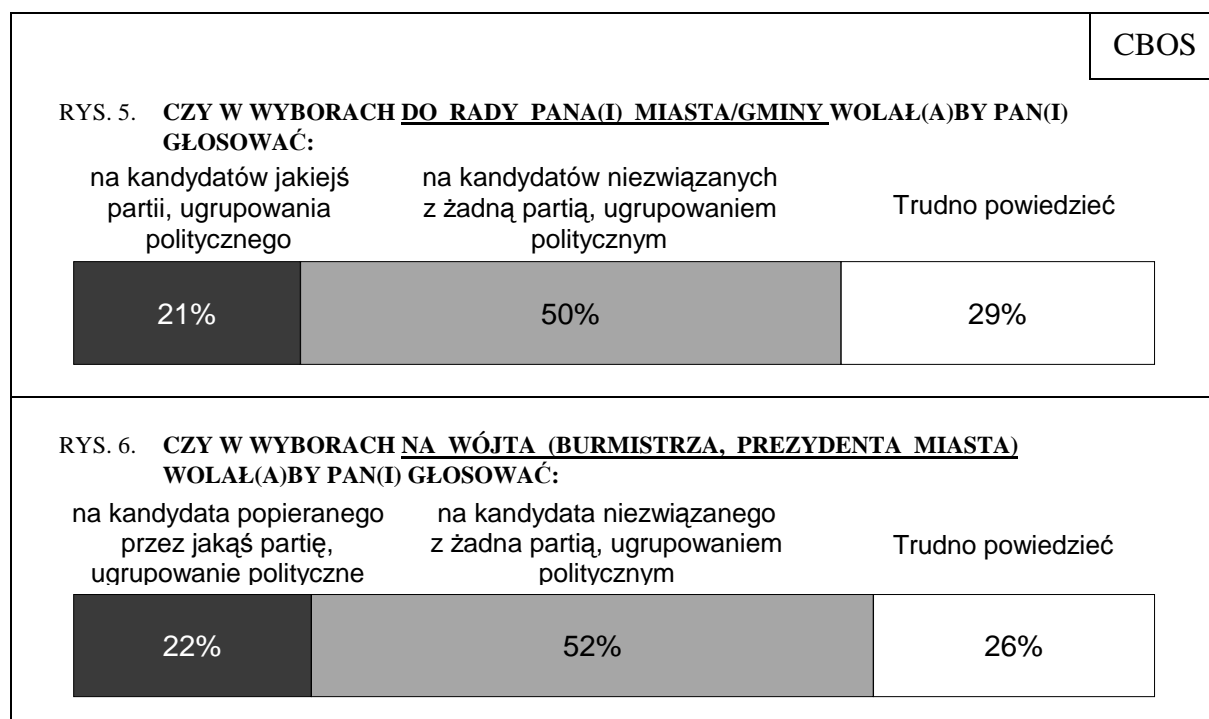
³ Zob. komunikat CBOS „Opinie o działalności instytucji publicznych”, *op. cit.*

Tabela 9

Czy w wyborach [...] wolał(a)by Pan(i) głosować:	Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w tych wyborach?		
	Wezmę udział	Jeszcze nie wiem	Nie wezmę udziału
w procentach			
do rady Pana(i) miasta/gminy			
- na kandydatów związanych z obecnymi władzami Pana(i) miasta/gminy	38	27	19
- na kandydatów niezwiązanych z obecnymi władzami Pana(i) miasta/gminy	44	42	35
Trudno powiedzieć	18	31	46
na wójta (burmistrza, prezydenta miasta)			
- na kandydata związanego z obecnymi władzami Pana(i) miasta/gminy	41	27	20
- na kandydata niezwiązanego z obecnymi władzami Pana(i) miasta/gminy	44	48	41
Trudno powiedzieć	15	25	40

POPARCIE DLA KANDYDATÓW PARTYJNYCH I NIEPARTYJNYCH

Wybory samorządowe mają stosunkowo mniej partyjny charakter niż wybory parlamentarne. Szczególnie na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego w najmniejszych gminach niepartyjni kandydaci mają szanse na zdobycie społecznego poparcia. W wyborach władz miasta lub gminy Polacy woleliby głosować na kandydatów niezwiązanych z partiami politycznymi. Tylko mniej więcej co piąty deklaruje, że w tych wyborach wolałby poprzeć kandydatów rekomendowanych przez partie polityczne.



Chęć głosowania na kandydatów niezwiązanych z partiami politycznymi przeważa wśród mieszkańców zarówno wsi, jak i miast. Kandydatów zgłaszanych przez partie polityczne stosunkowo najczęściej gotowi są poprzeć mieszkańcy dużych aglomeracji, w tym przede wszystkim badani mieszkający w miastach liczących powyżej 500 tys. ludności. Kierowaniu się rekomendacją partii politycznej sprzyja nieznajomość osób startujących w wyborach, szczególnie częsta w dużych miastach.

Gotowość do głosowania według klucza partyjnego jest silniejsza niż przeciętnie wśród osób mających wykrystalizowane preferencje partyjne. Jednak także w potencjalnych elektoratach (być może jedynie z wyjątkiem grupy wyborców LPR) przeważają deklaracje, że przynajmniej w wyborach na szczeblu gminnym lepiej byłoby głosować na osoby niezwiązane z partiami politycznymi.

Jeśli na podstawie deklaracji elektoratów poszczególnych partii próbować wnioskować o tym, jak rzeczywiście zachowają się ich zwolennicy w najbliższych wyborach, to można ostrożnie powiedzieć, że na kandydatów popieranych przez siebie ugrupowań chętniej będą głosować sympatycy partii koalicyjnych niż zwolennicy opozycyjnych PO i SLD.

Tabela 10

Czy w wyborach do rady Pana(i) miasta/gminy wołał(a)by Pan(i) głosować:	Elektoraty partii politycznych*				
	LPR	PO	PiS	Samoobrona	SLD
	w procentach				
- na kandydatów jakiejś partii, ugrupowania politycznego	34	28	37	41	36
- na kandydatów niezwiązanych z żadną partią, ugrupowaniem politycznym	33	50	45	47	52
Trudno powiedzieć	33	22	18	12	12

* Elektoraty wyodrębniono na podstawie deklaracji głosowania w przyszłych wyborach parlamentarnych

Tabela 11

Czy w wyborach (i) na wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wołał(a)by Pan(i) głosować:	Elektoraty partii politycznych*				
	LPR	PO	PiS	Samoobrona	SLD
	w procentach				
- na kandydata popieranego przez jakąś partię, ugrupowanie polityczne	38	24	39	38	33
- na kandydata niezwiązanego z żadną partią, ugrupowaniem politycznym	44	54	48	49	57
Trudno powiedzieć	18	22	13	13	10

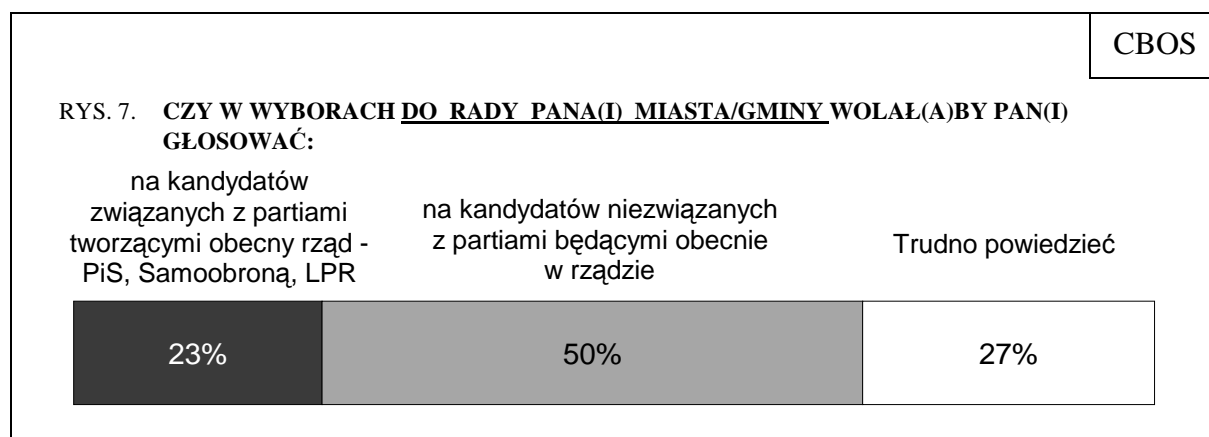
*Elektoraty wyodrębniono na podstawie deklaracji głosowania w przyszłych wyborach parlamentarnych

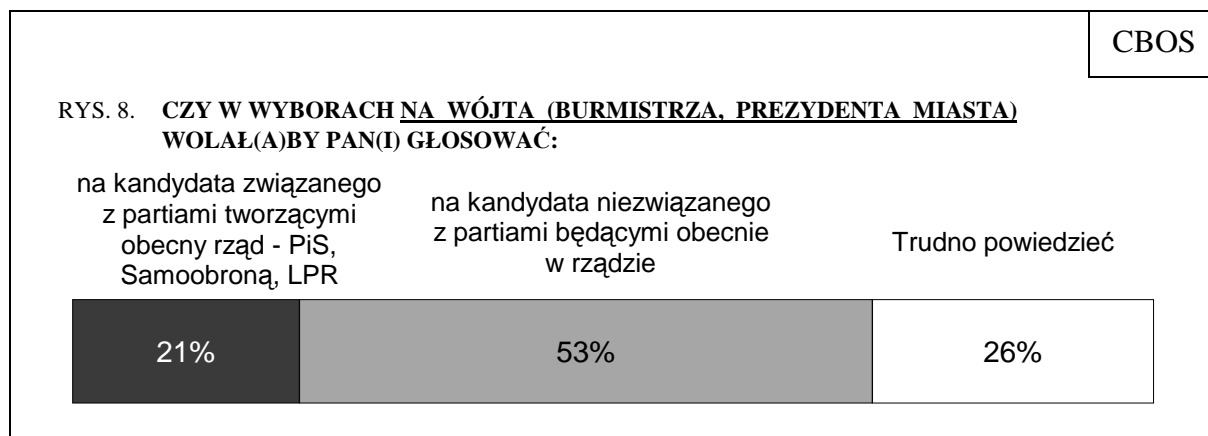
Niechęć do głosowania według klucza partyjnego jest szczególnie silna wśród osób niezamierzających uczestniczyć w nadchodzących wyborach samorządowych. Silne „upartyjnienie” tych wyborów może więc zniechęcać obywateli do udziału w nich.

Tabela 12

Czy w wyborach [...] wol(a)by Pan(i) głosować:	Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w tych wyborach?		
	Wezmę udział	Jeszcze nie wiem	Nie wezmę udziału
	w procentach		
do rady Pana(i) miasta/gminy			
- na kandydatów jakiejś partii, ugrupowania politycznego	27	13	13
- na kandydatów niezwiązanych z żadną partią, ugrupowaniem politycznym	52	58	41
Trudno powiedzieć	21	29	46
na wójta (burmistrza, prezydenta miasta)			
- na kandydata popieranego przez jakąś partię, ugrupowanie polityczne	28	14	15
- na kandydata niezwiązanego z żadną partią, ugrupowaniem politycznym	52	58	46
Trudno powiedzieć	20	28	39

Jak pokazuje doświadczenie, choć wyborcy deklarują, że w wyborach samorządowych woleliby głosować na kandydatów niepartyjnych niż na osoby zgłoszone przez ugrupowania polityczne, w praktyce często okazuje się, że w pierwszej kolejności kierują się właśnie rekomendacją partyjną. W wyborach do rady miasta/gminy ogólne poparcie dla kandydatów związanych z partiami tworzącymi obecny rząd deklaruje mniej więcej co czwarty respondent, a w wyborach na wójta, burmistrza lub prezydenta miasta – co piąty. Przeważają deklaracje niechęci głosowania na ugrupowania koalicji rządowej.





Zamiar głosowania na kandydatów PiS, Samoobrony lub LPR wyrażają przede wszystkim zwolennicy tych trzech ugrupowań, choć nie można powiedzieć, że deklaracje oddania na nich głosu są wśród nich powszechne. Partie koalicyjne z pewnością nie mogą natomiast liczyć w wyborach do władz miasta lub gminy na głosy sympatyków SLD.

Tabela 13

Czy w wyborach do rady Pana(i) miasta/gminy wolał(a)by Pan(i) głosować:	Elektoraty partii politycznych*				
	LPR	PO	PiS	Samoobrona	SLD
	w procentach				
- na kandydatów związanych z partiami tworzącymi obecny rząd – PiS, Samoobroną, LPR	61	9	55	57	0
- na kandydatów niezwiązanych z partiami będącymi obecnie w rządzie	24	74	28	27	93
Trudno powiedzieć	15	17	17	16	7

* Elektoraty wyodrębniono na podstawie deklaracji głosowania w przyszłych wyborach parlamentarnych

Tabela 14

Czy w wyborach (i) na wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wolał(a)by Pan(i) głosować:	Elektoraty partii politycznych*				
	LPR	PO	PiS	Samoobrona	SLD
	w procentach				
- na kandydata związanego z partiami tworzącymi obecny rząd – PiS, Samoobroną, LPR	61	11	55	52	0
- na kandydata niezwiązanego z partiami będącymi obecnie w rządzie	21	69	33	31	93
Trudno powiedzieć	18	20	12	17	7

*Elektoraty wyodrębniono na podstawie deklaracji głosowania w przyszłych wyborach parlamentarnych

W grupie osób zapowiadających, że na pewno lub raczej wezmą udział w wyborach samorządowych poparcie dla kandydatów partii koalicyjnych jest wyższe niż w całej badanej populacji. Na osoby przez nie zgłoszone chce oddać głos w wyborach do rady miasta lub gminy 30% potencjalnych uczestników głosowania, a w wyborach na wójta, burmistrza lub prezydenta miasta nieznacznie mniej (28%).

Tabela 15

Czy w wyborach [...] wolał(a)by Pan(i) głosować:	Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w tych wyborach?		
	Wezmę udział	Jeszcze nie wiem	Nie wezmę udziału
w procentach			
do rady Pana(i) miasta/gminy			
- na kandydatów związanych z partiami tworzącymi obecny rząd – PiS, Samoobroną, LPR	30	17	11
- na kandydatów niezwiązanych z partiami będącymi obecnie w rządzie	51	55	44
Trudno powiedzieć	19	28	45
na wójta (burmistrza, prezydenta miasta)			
- na kandydata związanego z partiami tworzącymi obecny rząd – PiS, Samoobroną, LPR	28	15	10
- na kandydata niezwiązanego z partiami będącymi obecnie w rządzie	54	60	48
Trudno powiedzieć	18	25	42

★

★

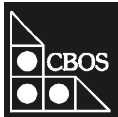
★

Nadchodzące wybory samorządowe przynajmniej na razie nie angażują zbyt silnie uwagi Polaków. Zainteresowanie nimi, jak i deklaracje udziału w głosowaniu są zbliżone do rejestrowanych w ubiegłych latach. Jest jednak prawdopodobne, że tegoroczne wybory nie zgromadzą porównywalnej z poprzednimi liczby głosujących. W porównaniu z danymi z lat ubiegłych można bowiem zauważyć wyraźny spadek znaczenia dla obywateli wszelkich elekcji, co jest kolejnym sygnałem utrzymującej się już od wielu lat tendencji do postępującej alienacji politycznej społeczeństwa i utraty zaufania do procedur demokratycznych. Symptodem tego zjawiska jest również niechęć do głosowania według klucza partyjnego. Polacy deklarują, że w wyborach głosowaliby najchętniej na kandydatów niezwiązanych

z partiami politycznymi. Deklaracje takie składają najczęściej ci, którzy już teraz zapowiadają, że nie pójną na wybory samorządowe. Mimo tych deklaracji wielu osobom, szczególnie mieszkańcom największych miast, gdzie wybory w większym stopniu mają charakter anonimowy, rekomendacja partyjna z pewnością ułatwi podjęcie decyzji wyborczej.

Mimo zadowolenia z działalności obecnych władz samorządowych przeważająca część osób uprawnionych do głosowania chciałaby oddać głos na kandydatów niezwiązanych z obecnym układem rządzącym w ich mieście lub gminie. Odsetek osób zamierzających poprzeć obecne władze swojego miasta lub gminy jest jednak wyższy niż cztery lata temu, przed ostatnimi wyborami samorządowymi.

Opracowały
Agnieszka CYBULSKA
Beata ROGUSKA



A N E K S

Tabela 1. Jesienią tego roku odbędą się wybory samorządowe do rad gminnych, powiatowych i sejmików wojewódzkich.
Czy Pana (ia) wybory te:

(%)

	interesują	nie interesują	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	47	49	4	952
Płeć				
Mężczyźni	49	47	4	451
Kobiety	45	52	3	501
Wiek				
18-24 lat	36	60	4	138
25-34	40	57	3	171
35-44	53	44	2	140
45-54	55	42	2	188
55-64	49	48	3	139
65 lat i więcej	46	47	7	176
Miejsce zamieszkania				
Wieś	50	46	4	356
Miasto do 20 tys.	57	40	3	128
20-100 tys.	43	52	4	193
101-500 tys.	41	56	4	169
501 tys. i więcej mieszk.	39	59	2	107
Wykształcenie				
Podstawowe	39	56	5	274
Zasadnicze zawodowe	47	51	2	248
Średnie	48	47	5	328
Wyższe	64	34	2	102
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	67	33	0	43
Prac. umysł. niż. szczebla	45	48	7	86
Pracownicy fiz. - umysł.	38	58	4	92
Robotnicy wykwalifikowani	41	55	4	91
Robotnicy niewykwalifik.	41	56	2	37
Rolnicy	55	36	9	50
Pracujący na własny rach.	61	39	0	31
Bierni zawodowo				
Renciści	46	49	4	89
Emeryci	49	46	5	218
Uczniowie i studenci	39	61	0	55
Bezrobotni	46	52	1	111
Gospodynie domowe i inni	49	51	0	48
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	55	40	4	113
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	42	50	9	68
sekt. pryw. poza rolnict.	41	58	2	203
prywatnym gosp. rolnym	56	36	8	54
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	44	53	3	100
301-500	49	46	5	144
501-900	45	51	4	209
901-1200	45	52	3	114
Powyżej 1200 zł	53	45	1	68
Ocena własnych war. mater.				
Złe	43	53	4	252
Średnie	49	48	4	427
Dobre	47	49	4	272
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	45	50	5	56
Raz w tygodniu	53	44	4	470
1-2 razy w miesiącu	39	56	4	155
Kilka razy w roku	43	53	3	179
W ogóle nie uczestniczy	38	59	3	93
Poglądy polityczne				
Lewica	49	50	2	125
Centrum	47	48	5	271
Prawica	56	42	2	297
Trudno powiedzieć	36	59	5	260
Zainteresowanie polityką				
Duże	71	26	3	125
Średnie	53	44	3	478
Nikłe lub żadne	29	65	6	347

Tabela 2. Jak Pan(i) ocenia, jakie znaczenie dla ludzi takich jak Pan(i) mają wybory samorządowe?

Oceny na skali od 1 (praktycznie bez znaczenia) do 10 (bardzo ważne)

	Średnie ocen	Liczba osób
Ogółem	6.58	952
Płeć		
Mężczyźni	6.47	451
Kobiety	6.68	501
Wiek		
18-24 lat	5.83	138
25-34	6.10	171
35-44	6.70	140
45-54	6.88	188
55-64	6.75	139
65 lat i więcej	7.11	176
Miejsce zamieszkania		
Wies	6.85	356
Miasto do 20 tys.	6.89	128
20-100 tys.	6.39	193
101-500 tys.	6.48	169
501 tys. i więcej mieszk.	5.83	107
Wykształcenie		
Podstawowe	6.47	274
Zasadnicze zawodowe	6.42	248
Średnie	6.69	328
Wyższe	6.90	102
Grupa społ.-zaw. pracujący		
Kadra kier., inteligencja	6.92	43
Prac. umysł. niż. szczebla	6.69	86
Pracownicy fiz. - umysł.	5.64	92
Robotnicy wykwalifikowani	6.60	91
Robotnicy niewykwalifik.	5.39	37
Rolnicy	7.50	50
Pracujący na własny rach.	6.91	31
Bierni zawodowo		
Renciści	6.93	89
Emeryci	7.00	218
Uczniowie i studenci	6.56	55
Bezrobotni	5.96	111
Gospodynie domowe i inni	6.52	48
Pracuje w:		
inst. państw., publicznej	6.61	113
spółce właścicieli		
prywatnych i państwa	6.16	68
sekt. pryw. poza rolnict.	6.13	203
prywatnym gosp. rolnym	7.42	54
Dochoły na jedną osobę		
Do 300 zł	6.13	100
301-500	6.91	144
501-900	6.32	209
901-1200	6.98	114
Powyżej 1200 zł	6.56	68
Ocena własnych war. mater.		
Złe	6.24	252
Średnie	6.68	427
Dobre	6.74	272
Udział w prakt. religijnych		
Kilka razy w tygodniu	7.18	56
Raz w tygodniu	6.98	470
1-2 razy w miesiącu	6.25	155
Kilka razy w roku	5.99	179
W ogóle nie uczestniczy	5.86	93
Poglądy polityczne		
Lewica	6.20	125
Centrum	6.55	271
Prawica	7.12	297
Trudno powiedzieć	6.14	260
Zainteresowanie polityką		
Duże	7.38	125
Średnie	6.96	478
Nikłe lub żadne	5.71	347

Tabela 3. Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w tych wyborach? (%)

	Wezmę w nich udział	Jeszcze nie wiem	Nie wezmę w nich udziału	Liczba osób
Ogółem	56	19	25	952
Płeć				
Mężczyźni	58	19	23	451
Kobiety	55	20	26	501
Wiek				
18-24 lat	52	23	25	138
25-34	47	22	31	171
35-44	59	18	23	140
45-54	63	19	18	188
55-64	58	20	21	139
65 lat i więcej	56	14	30	176
Miejsce zamieszkania				
Wieś	60	18	22	356
Miasto do 20 tys.	57	25	18	128
20-100 tys.	54	17	28	193
101-500 tys.	51	20	30	169
501 tys. i więcej mieszk.	54	19	26	107
Wykształcenie				
Podstawowe	48	17	35	274
Zasadnicze zawodowe	56	21	22	248
Średnie	58	22	20	328
Wyższe	72	11	17	102
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	76	10	15	43
Prac. umysł. niż. szczebla	59	25	17	86
Pracownicy fiz. - umysł.	46	26	29	92
Robotnicy wykwalifikowani	46	22	32	91
Robotnicy niewykwalifik.	43	17	40	37
Rolnicy	68	21	10	50
Pracujący na własny rach.	66	22	12	31
Bierni zawodowo				
Renciści	53	14	34	89
Emeryci	59	15	26	218
Uczniowie i studenci	52	27	21	55
Bezrobotni	56	21	23	111
Gospodynie domowe i inni	61	16	23	48
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	66	15	19	113
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	53	27	20	68
sekt. pryw. poza rolnict.	47	24	30	203
prywatnym gosp. rolnym	69	20	11	54
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	49	22	29	100
301-500	57	17	26	144
501-900	51	18	32	209
901-1200	57	16	27	114
Powyżej 1200 zł	62	22	16	68
Ocena własnych war. mater.				
Złe	51	22	27	252
Średnie	57	19	25	427
Dobre	60	18	22	272
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	64	12	24	56
Raz w tygodniu	62	19	18	470
1-2 razy w miesiącu	50	19	30	155
Kilka razy w roku	52	23	25	179
W ogóle nie uczestniczy	38	16	45	93
Poglądy polityczne				
Lewica	54	16	30	125
Centrum	54	26	20	271
Prawica	69	15	17	297
Trudno powiedzieć	45	19	36	260
Zainteresowanie polityką				
Duże	77	9	14	125
Średnie	62	19	19	478
Nikłe lub żadne	40	23	37	347



Tabela 4. Czy w wyborach do rady Pana(i) gminy/miasta wolał(a) by Pan(i) głosować: 1 - na kandydatów związanych z obecnymi władzami Pana(i) gminy/miasta; 2 - na kandydatów niezwiązanych z obecnymi władzami Pana(i) gminy/miasta (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	42	27	951
Płeć				
Mężczyźni	32	43	25	451
Kobiety	31	40	29	499
Wiek				
18-24 lat	32	37	31	138
25-34	26	43	31	171
35-44	30	46	24	140
45-54	34	47	18	187
55-64	32	43	25	139
65 lat i więcej	33	33	34	176
Miejsce zamieszkania				
Wieś	35	38	27	356
Miasto do 20 tys.	31	47	21	128
20-100 tys.	35	39	26	192
101-500 tys.	24	45	30	169
501 tys. i więcej mieszk.	21	47	32	107
Wykształcenie				
Podstawowe	30	30	40	274
Zasadnicze zawodowe	40	39	21	248
Średnie	29	50	22	327
Wyższe	22	54	24	102
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	14	68	19	43
Prac. umysł. niż. szczebla	27	50	23	86
Pracownicy fiz.- umysł.	39	39	23	92
Robotnicy wykwalifikowani	20	52	28	91
Robotnicy niewykwalifik.	25	30	44	37
Rolnicy	36	34	29	50
Pracujący na własny rach.	38	46	16	31
Bierni zawodowo				
Renciści	29	39	32	88
Emeryci	32	40	28	218
Uczniowie i studenci	29	40	32	55
Bezrobotni	39	36	25	111
Gospodynie domowe i inni	39	32	29	48
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	31	54	16	113
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	27	43	30	68
sekt. pryw. poza rolnict.	26	45	28	203
prywatnym gosp. rolnym	39	34	27	54
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	37	37	26	100
301-500	31	48	21	144
501-900	33	39	28	207
901-1200	32	45	23	114
Powyżej 1200 zł	17	57	26	68
Ocena własnych war. mater.				
Złe	30	34	36	252
Średnie	31	46	24	426
Dobre	34	42	24	272
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	43	27	29	55
Raz w tygodniu	35	43	22	470
1-2 razy w miesiącu	32	35	33	155
Kilka razy w roku	24	44	32	179
W ogóle nie uczestniczy	19	47	34	93
Poglądy polityczne				
Lewica	25	58	18	125
Centrum	30	47	23	271
Prawica	36	43	21	297
Trudno powiedzieć	30	27	43	259

Tabela 5. Czy w wyborach do rady Pana(i) gminy/miasta wolał(a) by Pan(i) głosować: 1 - na kandydatów jakiejś partii, ugrupowania politycznego; 2 - na kandydatów niezwiązanych z żadną partią, ugrupowaniem politycznym

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	21	50	29	951
Płeć				
Mężczyźni	22	51	27	451
Kobiety	20	50	30	499
Wiek				
18-24 lat	16	55	29	138
25-34	20	49	31	171
35-44	20	54	27	140
45-54	24	54	22	187
55-64	28	47	25	139
65 lat i więcej	19	44	37	176
Miejsce zamieszkania				
Wieś	20	50	30	356
Miasto do 20 tys.	17	62	21	128
20-100 tys.	17	54	29	192
101-500 tys.	23	45	32	169
501 tys. i więcej mieszk.	33	40	27	107
Wykształcenie				
Podstawowe	21	37	42	274
Zasadnicze zawodowe	22	54	24	248
Średnie	19	58	23	327
Wyższe	28	51	21	102
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	34	44	22	43
Prac.umysł.niż.szczebła	22	54	24	86
Pracownicy fiz.- umysł.	27	50	23	92
Robotnicy wykwalifikowani	15	55	30	91
Robotnicy niewykwalifik.	25	44	31	37
Rolnicy	24	45	31	50
Pracujący na własny rach.	24	52	24	31
Bierni zawodowo				
Renciści	27	40	32	88
Emeryci	20	50	30	218
Uczniowie i studenci	15	52	33	55
Bezrobotni	16	54	29	111
Gospodynie domowe i inni	15	58	26	48
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	24	57	19	113
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	21	45	34	68
sekt. pryw. poza rolnict.	25	50	25	203
prywatnym gosp. rolnym	25	47	29	54
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	20	53	27	100
301-500	15	58	27	144
501-900	20	53	27	207
901-1200	27	48	24	114
Powyżej 1200 zł	36	45	19	68
Ocena własnych war. mater.				
Złe	18	42	39	252
Średnie	21	53	26	426
Dobre	25	53	22	272
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	34	39	27	55
Raz w tygodniu	20	55	25	470
1-2 razy w miesiącu	23	48	29	155
Kilka razy w roku	19	47	35	179
W ogóle nie uczestniczy	20	46	34	93
Poglądy polityczne				
Lewica	28	54	17	125
Centrum	15	61	24	271
Prawica	33	46	20	297
Trudno powiedzieć	11	42	48	259

Tabela 6. Czy w wyborach do rady Pana(i) gminy/miasta wolał(a) by Pan(i) głosować: 1 - na kandydatów związanych z partiami tworzącymi obecny rząd - PiS, Samoobrona, LPR; 2 - na kandydatów niezwiązanych z partiami będącymi obecnie w rządzie

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	23	50	27	950
Płeć				
Mężczyźni	26	49	25	450
Kobiety	20	51	30	499
Wiek				
18-24 lat	21	49	29	138
25-34	21	53	26	171
35-44	21	52	27	139
45-54	18	55	27	187
55-64	29	49	22	139
65 lat i więcej	28	40	32	176
Miejsce zamieszkania				
Wieś	26	43	31	356
Miasto do 20 tys.	23	57	20	128
20-100 tys.	21	51	28	191
101-500 tys.	18	53	29	169
501 tys. i więcej mieszk.	22	58	20	107
Wykształcenie				
Podstawowe	25	35	40	274
Zasadnicze zawodowe	29	46	25	248
Średnie	17	61	21	326
Wyższe	20	62	18	102
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	21	64	15	43
Prac.umysł.niż.szczebła	17	55	28	85
Pracownicy fiz.- umysł.	27	55	18	92
Robotnicy wykwalifikowani	19	51	31	91
Robotnicy niewykwalifik.	17	49	34	37
Rolnicy	26	39	35	50
Pracujący na własny rach.	28	66	5	31
Bierni zawodowo				
Renciści	30	41	29	88
Emeryci	25	47	27	218
Uczniowie i studenci	17	49	34	55
Bezrobotni	20	48	32	111
Gospodynie domowe i inni	22	48	31	48
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	22	57	21	112
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	21	52	27	68
sekt. pryw. poza rolnict.	21	55	25	203
prywatnym gosp. rolnym	26	41	33	54
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	26	43	31	100
301-500	23	53	24	144
501-900	22	53	25	207
901-1200	24	54	21	114
Powyżej 1200 zł	17	63	20	68
Ocena własnych war. mater.				
Złe	20	43	36	252
Średnie	25	49	25	425
Dobre	21	56	22	272
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	33	42	25	55
Raz w tygodniu	27	48	25	470
1-2 razy w miesiącu	22	46	32	154
Kilka razy w roku	18	53	30	179
W ogóle nie uczestniczy	8	63	29	93
Poglądy polityczne				
Lewica	12	73	15	124
Centrum	16	59	25	271
Prawica	38	45	17	297
Trudno powiedzieć	18	34	48	259